

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРОМИСЛОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ ТА КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ
КАФЕДРА АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL TECHNOLOGY OF MEDICINES AND COSMETICS
DEPARTMENT OF DRUG TECHNOLOGY

Матеріали
V міжнародної науково-практичної конференції
Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

FUNDAMENTAL AND APPLIED RESEARCH IN THE
FIELD OF PHARMACEUTICAL TECHNOLOGY

23 жовтня 2025 р.
October 23, 2025
Харків, Україна
Kharkiv, Ukraine

ДОСЛІДЖЕННЯ З РОЗРОБКИ СКЛАДУ ЕКСТЕМПОРАЛЬНОГО ОЛЕОГЕЛЮ З ЕФІРНОЮ ОЛІЄЮ ЧОРНОБРИВЦІВ РОЗЛОГИХ

Димчук О. Г., Зуйкіна С.С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Значне поширення фітозасобів, які складають практично половину всього асортименту ліків в аптеці, сучасна проблематика створення та впровадження в обіг ефективних лікарських засобів (ЛЗ), безпечних, нетоксичних, згідно з європейськими стандартами якості, вимагає акцентування уваги на якості рослинних ліків як об'єктів профілактики та лікування та нових джерелах отримання фітозасобів.

З огляду на війну в Україні, нагальною проблемою фармацевтичних розробників є створення лікарських препаратів протимікробної, протизапальної, ранозагоювальної дії, що необхідні як на фронті, так і в тилу.

Зважаючи на низку переваг фітопрепаратів, достатню вітчизняну сировинну базу, багатий хімічний склад чорнобривців розлогих суцвіть, було досліджено їх ефірну олію як джерело біологічно активних сполук (БАС) при створенні гелю з вищезазначеними видами фармакологічної активності.

Мета дослідження. Розробити склад та технологію гелю на основі ефірної олії чорнобривців розлогих суцвіть.

Методи дослідження. У роботі використано бібліосемантичний, маркетинговий та фармакотехнологічний методи.

Основні результати. Надземна частина усіх видів чорнобривців містить значну кількість ефірної олії, основним компонентом якої є о-цимен (50 %), який має дуже сильну антисептичну та антимікробну дію. Окрім о-цимену, ефірна олія чорнобривців містить ще не менше 40 компонентів (лімонен, терпінен, мірцен з монотерпенових вуглеводнів, тагетон, дигідротагетон, тагетенон з ациклічних монотерпенових кетонів). Лише у складі ефірної олії чорнобривців золотистих і ч. тонколистих переважають фенілпропаноїди, такі як метилевгенол, метилхавікол, анетол, що відрізняє дані види від інших видів роду *Tagetes* L.

В ефірній олії різних видів роду чорнобривці містяться також сесквітерпени, сесквітерпенові спирти, складні естери, монотерпеноїди та ароматичні сполуки. Вона надає рослинам роду *Tagetes* L. характерний квітково-базилік-цитрусовий запах. Найбільша кількість її накопичується у фазі цвітіння рослин (надземна частина – 0,30–0,55 %, листки – 0,5–0,7 %, суцвіття – 0,1–0,2 %, стебла – 0,05 %) і фазі бутонізації (надземна частина – 0,22–0,30 %).

Дані БАС є підґрунтям для використання ефірної олії чорнобривців розлогих суцвіть при розробці складу екстемпорального гелю антимікробної, протизапальної, ранозагоювальної дії.

Висновки. Обґрунтовано доцільність використання ефірної олії суцвіть чорнобривців розлогих як джерела БАС при розробці складу екстемпорального гелю антимікробної, протизапальної, репаративної дії. Проведено фармакотехнологічні дослідження з вибору гелевої основи та способів введення ефірної олії чорнобривців розлогих суцвіть до складу м'якої лікарської форми.